

SMILTENES NOVADA GRUNDZĀLES PAGASTA TERITORIJAS PLĀNOJUMA 2008.-2020.GADAM GROZĪJUMI

I. DAĻA. PASKAIDROJUMA RAKSTS

Ievads

Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma 2008-2020.gadam grozījumi izstrādāti saskaņā ar Smiltenes novada domes 2013.gada 24.aprīļa lēmumu (protokols Nr.7, 1.§.) un saskaņā ar:

1. Teritorijas attīstības plānošanas likumu (pieņemts: 13.10.2011.);
2. Ministru kabineta noteikumiem Nr. 711 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (16.10.2012.);
3. Ministru kabineta noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (30.04.2013.)
4. Smiltenes novada saistošajiem noteikumiem Nr. 9/09 „Par Smiltenes novada teritorijas plānojumiem”

Teritorijas plānojuma izstrādē ievēroti valsts un Vidzemes plānošanas reģiona reģionālās attīstības plānošanas dokumenti.

Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma grozījumi izstrādāti analizējot aktuālo Valsts zemes dienesta kadastra datus: kadastra datu bāzi un kartogrāfisko attēlu mērogā M 1:10000.

Novada teritorijas plānojuma grozījumu sagatavošanai kā pamatkarte izmantota Latvijas ģeodēziskajā koordinātu sistēmā LKS 92 TM izstrādātā LĢIA vienkāršotā topogrāfiskā karte ar mēroga noteiktību 1:10000. Kartes lapas izstrādātas 2007.un 2008.gadā.

Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma grozījumu sastāvā ietilpst 4 daļas

I. Paskaidrojuma raksts – šis dokuments

II. Grafiskā daļa, kas satur 2 kartes

- Karte, kurā parādīta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana ar ieviestajiem grozījumiem
- Aizsargjoslu karte

III. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumi

Teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ir pašvaldības saistošie noteikumi.

IV. Pārskats par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi, kas satur Smiltenes novada domes lēmumus par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi, plānošanas uzdevumus un nosacījumus, ar plānojuma izstrādi saistīto saraksti ar citām institūcijām un uz citu plānojuma izstrādi attiecināmu dokumentu kopijas. Sagatavots vienots pārskats par Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma 2008-2020.gadam grozījumiem un Launkalnes pagasta teritorijas plānojuma 2006-2018.gadam grozījumiem.

Sagatavoja: Smiltenes novada dome

Attīstības un plānošanas nodaļa

A.Lapiņš

S.Daudziete

L.Šmite-Ūdre

Satura rādītājs

Ievads.....	2
1. Teritorijas pašreizējās izmantošanas apraksts un teritorijas attīstības priekšnoteikumi	4
2. Teritorijas plānotās izmantošanas risinājumu apraksts un pamatojums	4
2.1. Dabas apstākļu un resursu vispārīgais raksturojums	4
2.2. Ģeoloģiskais un hidroloģiskais raksturojums	5
2.3. Derīgā izrakteņa raksturojums un krājumi	7
2.4. Vides kvalitāte un aizsardzība	7
2.5. Dabas ekspertu slēdzieni.....	8
2.6. Priekšnoteikumi un nosacījumi teritorijas izmantošanā	12
2.7. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata secinājumi un ieteikumi	16
2.8. Teritorijas infrastruktūras attīstība.....	19
3. Veiktie grozījumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos	20
4. Veiktie grozījumi grafiskajā daļā.....	20
Pielikumi.....	21

Pielikums Nr.1 – Ainavu vērtējums. Autors L.Šmite-Ūdre, 14.10.2013., uz 7 lapām.

Pielikums Nr.2 – Atzinums par augu sugu un biotopu inventarizāciju nekustamajos īpašumos „Bemberu pļavas”, „Kalna Kades”, „Raudiņas”, „Grotēs”. Autors A.Mežaka, 14.10.2013., uz 4 lapām.

Pielikums Nr.3 – Atzinums par nekustamo īpašumu Smiltenes novada, Grundzāles pagastā „Bemberu pļavas”, „Kalna Kades”, „Raudiņas” un „Grotēs” noderību dolomīta ieguvei. Autors O.Aleksāns, 09.09.2013., uz 7 lapām.

Pielikums Nr.4 - Atzinums par plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas ietekmi uz savvaļas putnu populācijām īpašumos „Kalna Kades” (kadastra Nr.94580070075), „Bemberu pļavas” (kadastra Nr.94580070076, Nr.94580070077), „Grotēs” (kadastra Nr.94580100008) un „Raudiņas” (kadastra Nr.94580100040) Smiltenes novada Grundzāles pagastā. Autors R.Lebuss, 02.10.2013., uz 8 lapām.

Pielikums Nr.5 – Atzinums par dolomīta karjeru ierīkošanas un izstrādes Grundzāles pagastā ietekmi uz zivju resursiem. Autors K.Abersons, 11.10.2013., uz 11 lapām.

Pielikums Nr.6 – Hidroģeoloģiskais pārskats „Bemberu pļava” uz 10 lapām.

Pielikums Nr.7 – Pārskats par ģeoloģiskās izpētes darbiem dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirknī „Bemberu pļava”. SIA”MARK INVEST LATVIA”, Rīga 2011., uz 24 lapām.

Pielikums Nr.8 - Ģeoloģiskā izpēte dolomīta iecirknī „Kalna Kades-1” Smiltenes novada Grundzāles pagastā. SIA”MARK INVEST LATVIA”, Rīga 2012., uz 29 lapām.

Pielikums Nr.9 - Par aprēķiniem maksimāli pieļaujamās sprāgstvielu lādiņiem seismiski drošam attālumam projektējamiem spridzināšanas darbiem dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirkņos Kalna Kades un Bemberu Pļavas, uz 61.lpp

Pielikums Nr.10 – Latvijas malakologu biedrības viedoklis (prof. Mudīte Rudzīte) uz 2 lapām

Vides pārskats (galīgā redakcija) Smiltenes novada Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma grozījumi. Vides eksperti. 2014.g., uz 120 lapām.

1. Teritorijas pašreizējās izmantošanas apraksts un teritorijas attīstības priekšnoteikumi

Spēkā esošajā Grundzāles pagasta plānojumā zemes lietošanas veids īpašumiem „Bemberu pļavas”, „Raudiņas”, un „Grotes” ir lauksaimniecībā izmantojamā teritorija. Plānotā (atļautā) izmantošana – „Lauksaimniecības un lauku apbūves zemes”. Īpašumam „Kalna Kades” – izmantošana ir lauksaimniecības un mežu zemes. Plānotā (atļautā) izmantošana – „Lauksaimniecības un lauku apbūves zemes” un „Mežu zemes”. Zemes novērtējums ballēs – 35, kas neatbilst augstvērtīgo lauksaimniecībā izmantojamo zemju kategorijai.

Pēc zemes īpašnieku pasūtījuma šajos zemes gabalos sākotnēji tika veikta ģeoloģiskā priekšizpēte, kā rezultātā konstatētas dolomīta atradnes.

Lai teritorija attīstītos, tai jānosaka izmantošana, kas nav pretrunā ar Grundzāles pagasta pārējās teritorijas plānojumu, kā arī apmierinātu sabiedrības un zemes gabalu īpašnieka intereses.

Teritorijas plānojuma grozījumu kopējā teritorija 85,4 ha, kas veido divus blokus:

- 1) „Bemberu pļavas” (7,7ha) un „Kalna Kades” (52,8ha)
- 2) „Raudiņas” (17,00ha) un „Grotes” (7,90ha)

2. Teritorijas plānotās izmantošanas risinājumu apraksts un pamatojums

2.1. Dabas apstākļu un resursu vispārīgais raksturojums

Dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirkņa „Bemberu pļavas” īpašumā tika veikti ģeoloģiskās izpētes darbi (SIA „Mark Invest Latvia”, 2011.gada martā – aprīlī). Ģeomorfoloģiski atradne atrodas Gulbenes depresijas ziemeļrietumu daļā, mūsdienu reljefu veido morēnu līdzenums ar absolūtajām atzīmēm 87,0 – 88,3 m vjl.¹

Dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirkņa „Kalna Kades -1” īpašumā tika veikti ģeoloģiskās izpētes darbi (SIA „Mark Invest Latvia”, 2012.gada oktobrī). Ģeomorfoloģiski atradne atrodas

---

¹ Izraksts no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs Derīgo izraksteņu krājumu akceptēšanas komisijas 2011. gada 2.septembra sēdes protokola Nr.47

² Izraksts no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs Derīgo izraksteņu krājumu akceptēšanas komisijas 2013.gada 19.februāra sēdes protokola Nr.10

Gulbenes depresijas ziemeļrietumos, teritoriju aizņem pļavas, zemes virsma ir lēzena ar absolūtajām augstuma atzīmēm 86,9 – 88,0 m vjl.²

Pēc Valsts ģeoloģijas dienesta vēstules 15.08.2001. Nr. 400. Par dolomīta atradni „Raudiņu” saimniecības zemēs. Zemes īpašumā „Raudiņas” atrodas daļa no „Dzeņu” dolomīta atradnes. Atradne pētīta 1989.gadā.³

Īpašumu „Raudiņas” un „Grotes” lielākā daļa atrodas „Dzeņu” dolomīta atradnes dienvidaustrumos – Vizlas upes tuvumā, kur 1988. - 1989.gadā tika veikti detalizēti izpētes darbi.⁴

2.2. Ģeoloģiskais un hidroloģiskais raksturojums

Pēc Ģeoloģiskās informācijas par „Dzeņu” dolomīta atradni atradnes hidroģeoloģiskie apstākļi ir sarežģīti.

- a) Dolomīta slāņkopa atradnē ģenētiski saistās ar augšdevona Pļaviņu svītas (D₃pl) nogulumiem. Tās biezums sasniedz 21,0 m. Svīta sadalās četros slāņos, katram no tiem ir nedaudz atšķirīgs griezumus un nosaukums. Apakšējo slāni (D₃sn=D₃pl₁) veido mālaina dolomīta, māla un merģeļa mija. Slāņa biezums 2,7 – 4,5 m., virs tā iegul sārta pelēka, masīva, nevienmērīgi plaisaina, izturīga dolomīta slānis (D₃sl=D₃pl₂), kura augšējā daļa nereti ir intensīvi kavernoza. Pamatnē iegul līdz 1,2 m biezs mālais un plātņains dolomīts. Sastopamas plānas (3-10 cm) māla starpkārtnas. Slāņa biezums svārstās no 7,7 līdz 11,7 m. Trešajam jeb Atzeles slānim (D₃pl₃) ir ļoti mainīgs biezums 0,6 – 4,0 m., tas sastāv no gaišpelēka vai sārta pelēka ar violetu lāsojumu, ļoti izturīga dolomīta. Augšējo slāni (D₃sh=D₃pl₄) veido tumši pelēks, masīvs, dažviet vēji mālais dolomīts, kas bieži vien satur līdz 5 cm biezas māla starpkārtnas. Slāņa biezums 2,4 – 7,1 m. Kā derīgais izraktenis atradnē atzīti trīs augšējie slāņi ar kopējo biezumu 13,5 – 19,4 m (vidēji 15,9 m). Derīgās slāņkopas biezums zemes īpašumā un tā tuvākajā apkārtņē ir samērā izturēts 15,2 – 16,7 m.
- b) Visā teritorijā svītu sedz irdeni kvartāra ieži, kuru sastāvā ir smilts (dažviet grantaina) un akmeņains, oļains morēnas smilšmāls. Slāņkopas segkārtā īpašumā mainās no 1,0 līdz 2,3 m, sasniedzot 3,5 m dienvīdu pierobežā. Smilts nogulumu maksimālais biezums 2,4 m.
- c) Izpētes laikā pazemes ūdens līmenis atradās 2,6 – 5,0 m dziļumā no zemes virsmas. Ņemot vērā derīgā slāņa lielo biezumu, ir jāparedz daudzpakāpju karjera ierīkošana.

Pēc „Izraksta no Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Derīgo izrakteņu krājumu akceptēšanas komisijas sēdes” 2011.gada 2.septembra protokola Nr.47, par dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirkņa „Bemberu pļavas” krājumu akceptēšanu, un 2013.gada 19.februāra protokola Nr.10, par dolomīta atradnes „Dzeņi” iecirkņa „Kalna Kades -1” krājumu akceptēšanu. Atradņu „Bemberu pļavas” un „Kalna Kades - 1” ģeoloģiskā uzbūve ir samērā vienkārša.

- a) Derīgā izrakteņa slāni veido praktiski horizontāli iegulošie augšdevona sistēmas Pļaviņu svītras (D₃pl) 2., 3. un 4. pasvītras dolomīti, paslāni - 1. pasvītras mālaini dolomīti un

³ Valsts Ģeoloģijas dienesta 15.08.2001. vēstule Nr.400

⁴ Ģeoloģiskā informācija par Dzeņu dolomīta atradni. Rīga 2007

- dolomītmerģeļi, kurus pārklāj kvartāra nogulumi. Dolomītu slāņkopa iegūļ praktiski horizontāli, tā viegli izsekojama visā izpētes laukuma teritorijā un atradnē „Dzeņi” kopumā. Derīgā izrakteņa slāņkopas biezums iecirkņa „Bemberu pļavas” robežās mainās no 12,6 līdz 13,7 m, vidēji 13,55 m, iecirkņa „Kalna Kades -1” robežās mainās no 15,0 līdz 16,5 m.
- b) Segkārtu veido kūdraina augsne, smalkgraudaina smilts ar māla starpkārtām un mālsmilts, segkārtas biezums iecirkņa „Bemberu pļavas” robežās mainās no 1,0 līdz 2,5 m, vidēji 2,55 m, tai skaitā augsne 0,5 – 0,7 m. Segkārtas biezums iecirkņa „Kalna Kades -1” robežās mainās no 1,5 līdz 2,2 m.
- c) Gruntsūdens iecirknī „Bemberu pļavas” fiksēts 1,5 -1,7 m no zemes virsmas, un tas galvenokārt sakrīt ar derīgā izrakteņa slāņkopas augšējo daļu. Sezonālās svārstības ir ap 1,0 m. Hidroģeoloģiskie apstākļi iecirknī „Kalna Kades -1” noteikti galvenokārt pēc analogijas ar atradnēm „Bemberu pļavas” un „Jaunpurgaiļi”. Veikto aprēķinu un salīdzinājumu rezultātā iespējamie pieteces apjomi karjerā novērtēti līdz 35 tūkst.m³ diennaktī, depresijas piltuve – 3,4 km rādiusā.

2.2.1. Meliorācijas sistēmas

Zemes gabalos „Kalna Kades” un „Bemberu pļavas” atrodas meliorācijas objekta „Stirnas” (šifrs 41549, 1984.gads), viensaimniecību susinātājgrāvji un vairāksaimniecību novadgrāvis. Lai veiktu meliorācijas sistēmu un koplietošanas ūdensnoteku stāvokli ir nepieciešama sertificēta speciālista veikta objekta apsekošana un atbilstoša atzinuma sagatavošana (MK not.Nr.261). Konkrētus ieteikumus var dot projektu izstrādātāji, sagatavojot drenu sistēmu pārkārtošanas projektus. Ūdens novadīšanas nosacījumi no dolomīta atradnēm Vecpalsas upē nosakāmi pašvaldības izsniegtajā būvatļaujā, Vides pārvaldes tehniskajos noteikumos, kā arī IVN procesa ietvaros.

2.2.2. Hidroģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā izvērtējuma secinājumi.

Dr. ģeol. Hidroģeologs Oļģerts Aleksāns.

Veikto hidroģeoloģisko aprēķinu rezultāti rāda, ka veicot gruntsūdens līmeņa pazemināšanu šajā rajonā perspektīvā slāņa biezumā apmēram līdz 15 m, gruntsūdens horizontā karjeram piegulošajā teritorijā var veidoties 1000 līdz 3500 metrus liela depresijas piltuve. Vairāku karjeru vienlaicīgas ekspluatācijas laikā to piltuves hidrauliski mijiedarbosies gan savā starpā, gan arī ar Vecpalsu, kā rezultātā kopējās piltuves konfigurācija un izmēri mainīsies atkarībā no visu šo kritēriju summas. Lai labāk izprastu šos procesus, atradnes izstrādes projektos atsevišķu etapu ietvaros tiek rekomendēts veikt hidroģeoloģisko modelēšanu, kuras gaitā, papildus visam augstāk teiktajam, paredzēt arī atsūknējamā ūdens daudzuma samazināšanas preventīvo pasākumu modelēšanu.

Kā rāda pētījumu rajonā esošo karjeru ekspluatācijas pieredze, pavasarī sniega kušanas periodā ūdens apjoms, kas nonāks karjeros var īslaicīgi pieaugt vairākas reizes, salīdzinājumā ar aprēķināto. Tas ir svarīgi pareizas jaudas sūkņu izvēlei. Saskaņā ar praksē pieņemtajiem karjeru tehniskajiem ekspluatācijas nosacījumiem, ūdens novadīšanas sūkņiem ir jāspēj nodrošināt tāda ūdens apjoma atsūknēšanu, kas nonāk karjerā 20 stundu laikā maksimālās pieplūdes (pavasara sniega kušanas) periodā.

Kā viens no piemērotākajiem šajā rajonā esošo karjeru nosusināšanas paņēmieniem varētu būt atklātā ūdens novadīšana, kas paredz ūdens regulēšanas sistēmu karjera iekšienē un sūkņu sistēmu ūdens pārsūkņēšanai uz tuvākajiem ūdens savākšanas tīkliem (meliorācijas grāvis, virszemes ūdenstece, lietus kanalizācija u.c.). Ūdens novadīšanas sistēmas izbūvei vislabāk ir paredzēt ūdens uzkrāšanas baseinu, kurā varētu tikt savākti no karjera drenējamie ūdeņi, kā arī izbūvēt sūkņu staciju ūdens atsūkņēšanai no uzkrāšanas baseina ar tā turpmāko novadīšanu ārpus karjera ietvariem.

Tiek rekomendēts, kā lietderīgs pasākums derīgā slāņa izstrādes vajadzībām, nepieciešamā tehniskā ūdens nodrošināšanai izmantot iepriekš attīrīto no karjera novadāmo ūdeni.

2.3. Derīgā izrakteņa raksturojums un krājumi

Pārskata autori aprēķinājuši A kategorijas dolomīta krājumus atradnes „Dzeņi” iecirknī „Bemberu pļava”, ņemot par pamatu šādus datus (ar nelielu korekciju platību datus pēc pārbaudes LVĢMC) kopējais N kategorijas dolomīta krājumu apjoms 443,77 tūkst. m³. No tiem krājumi meliorācijas grāvju aizsargjoslās - 125,74 tūkst.m³.

Iecirknī „Kalna Kades -1” kopējais A kategorijas dolomīta krājumu apjoms 1428,7 tūkst. m³. No tiem krājumi meliorācijas grāvju aizsargjoslās - 125,74 tūkst.m³.

Zemes īpašuma „Raudiņas” lielākā daļa atrodas A kategorijas krājumu laukumā, izņemot nelielu iecirkni austrumos (daļa tūruma dienvidos no „Grotēm”). Rūpnieciskie krājumi (A kategorija) ir 6157,5 tūkst.m³. Segkārtas apjoms ir 767,0 tūkst.m³.

2.4. Vides kvalitāte un aizsardzība

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS” pieejamo informāciju un nekustamo īpašumu „Bemberu pļavas”, „Kalna Kades”, „Raudiņas” un „Grotēs” apsekošanu dabā nekustamajos īpašumos nav reģistrētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi, īpaši aizsargājamās sugas un biotopi, vai sugas, kurām veidojami mikroliegumi.

Gar nekustamo īpašumu „Bemberu pļavas” un „Kalna Kades” teritorijām tek upe Vecpalsa. Saskaņā ar Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumiem Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” 2.¹pielikumu Vecpalsas upe visā garumā ir iekļauta prioritāro lašveidīgo zivju ūdeņu sarakstā. Vecpalsas upē noris īpaši aizsargājama suga – taimiņa *Salmo trutta*, alatu *Thymallus thymallus*, upes nēģa *Lampetra fluviatilis* nārsts. Upes posms blakus plānotajam karjeram un lejpus tā pēc Latvijas upju bioloģiskās kvalitātes kartes saprobitātes pakāpes ir raksturots kā tīrs līdz vāji piesārņots. Aptuveni 16 km garajā Vecpalsas upes posmā no plānotās derīgo izrakteņu vietas līdz ietekai Gaujā ir zināmas aptuveni 50 taimiņu nārsta vietas. Tā kā upe ir bioloģisks komplekss, un nav iespējams izdalīt atsevišķu posmu, kurā izdarīta ietekme, tad lūdzam ņemt vērā arī ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas liegumu „Rauza”, kas atrodas 4,8 km augšpus plānotās derīgo izrakteņu vietas.

Plānotajā derīgo izrakteņu ieguves teritorijā īpašumos „Raudiņas” un „Grotēs” veicot apsekošanu dabā, konstatēja ka īpašumi atrodas pašvaldības ceļa abās pusēs, atklāta tipa ainavā, kurā atrodas vairākas lauku viensētas.

2.4.1. Ietekme uz Vecpalsas upes augšteci

Dabas liegums „Rauza” ir izveidots ar mērķi aizsargāt īpaši aizsargājamas gliemeņu sugas ziemeļu upespērleņi *Margaritifera margaritifera*, kas iekļauta Bernes konvencijas III pielikumā un ES direktīvas 92/43/EEC II un V pielikumā, un biezo perlamutreni *Unio crassus*, kas iekļauta ES direktīvas 92/43/EEC II un IV pielikumā. Šo minēto īpaši aizsargājamo gliemeņu sugu pastāvēšanai, tā mazuļu (glohīdiju) attīstības ciklā, ir nepieciešama lašveidīgo zivju, tajā skaitā taimiņu, klātbūtne. Radot negatīvu ietekmi (uzduļķojumu) upes lejtecē, tas negatīvi ietekmēs arī upes augšteci, kur atrodas dabas liegums „Rauza” un minēto īpaši aizsargājamo gliemeņu populāciju.

Gan 2010. gan 2013. gada uzskaitēs konstatētas dažāda vecuma vēdzeles, taimiņa/straucha foreles mazuļi un nēģu kāpuri. Tas liecina par regulāru un sekmīgu šo sugu atražošanas apsekotajā Vecpalsas daļā. Par sekmīgu zivju atražošanas apsekotajā Vecpalsas daļā liecina arī salīdzinoši lielais maza izmēra zivju sugu ar īsu mūža ilgumu (platgalve, mailīte, bārdainais akmeņgrauzis u.c.) daudzums un īpatņu skaits.

2007.gadā dabas liegumam „Rauza” ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns līdz 2013.gadam, tajā ir uzskaitītas darbības, kuras nepieciešamas, lai saglabātu esošo situāciju un to uzlabotu:

1) Kopumā lašveidīgo zivju resursu dabiskā atražošanās Rauzā un Šepkā ir nepietiekoša, lai nodrošinātu upespērleņu atražošanu. Jāparedz un jāplāno regulāra taimiņa un straucha foreles mazuļu ielaišana baseina upēs. Rauzā un Palsā iespējams plānot taimiņa mazuļu ielaišanu Valsts zivju resursu atražošanas programmas ietvaros.

2) Lai palīdzētu atjaunoties novecojušām pērleņu populācijām, papildus visiem biotopa aizsardzības pasākumiem jāveic arī mākslīgu foreļu inficēšana ar glohīdijiem, vai pat gliemeņu mazuļu speciālu audzēšanu.

3) Ūdens hidroķīmiskā un hidrobioloģiskā stāvokļa monitorings nepieciešams, lai varētu novērtēt citu veikto pasākumu efektivitāti un uzkrāt datus par upes dabiskajā izmaiņām dažādos gados, lai būtu izejmateriāls nākamajam plānošanas periodam.

Malakologu biedrības vēstulē aprakstīti iespējamo negatīvo izmaiņu ietekmes mehānismi un pamatojums uz īpaši aizsargājamām gliemeņu sugām, norādot arī optimālos fizikāli – ķīmiskos ūdens parametrus.

2.5. Dabas ekspertu slēdzieni

2.5.1. Plānotās darbības ietekme uz savvaļas putnu populāciju

Eksperta Rolanda Lebusa (eksperta sertifikāts Nr.005; sertifikāts izsniegts 08.04.2013, derīgs līdz 13.05.2018) atzinums par plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas ietekmi uz savvaļas putnu populācijām īpašumos „Kalna Kades” (kadastra Nr.94580070075), „Bemberu pļavas” (kadastra Nr.94580070076, Nr.94580070077), „Grotes” (kadastra Nr.94580100008) un „Raudiņas” (kadastra Nr.94580100040) Smiltenes novada Grundzāles pagastā.

Uzskatu, ka plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas (karjeru ierīkošanas) ietekme uz savvaļas putnu populācijām ir paredzama kā nebūtiska un derīgo izrakteņu iegūšana īpašumos „Kalna Kades”, „Bemberu pļavas”, „Grotes” un „Raudiņas” ir pieļaujama.⁵

2.5.2. Plānotās darbības ietekme uz zivsaimniecisko potenciālu, zivju faunas daudzveidību un stāvokli

Eksperta Kaspara Abersona (sertifikāts Nr. 055, izsniegts 11.03.2011.) atzinums par plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas ietekmi zivsaimniecisko potenciālu, zivju faunas daudzveidību un stāvokli īpašumos „Kalna Kades” (kadastra Nr.94580070075), „Bemberu pļavas” (kadastra Nr.94580070076, Nr.94580070077), „Grotes” (kadastra Nr.94580100008) un „Raudiņas” (kadastra Nr.94580100040) Smiltenes novada Grundzāles pagastā.

2.5.3. Potenciālās nelabvēlīgās ietekmes izvērtējums

Dolomīta karjera ierīkošanas un ekspluatācijas potenciālā nelabvēlīgā ietekme uz zivju resursiem ir saistīta galvenokārt ar atradnēs atsūkņētā gruntsūdens novadīšanu dabiskajās ūdenstecēs. Iespējama arī cita veida nelabvēlīgā ietekme (trokšņa emisija iespējamo ar dolomīta izstrādi saistīto spridzināšanas darbu laikā, avārijas aizraisīta naftas produktu vai citu toksisku vielu nonākšana ūdenī u.c.).

Atsūkņētā ūdens novadīšana dabiskajās ūdenstecēs var izmainīt šo ūdensteču temperatūras režīmu un pH līmeni.

Atsūkņētā gruntsūdens novadīšanas ietekme ir tieši atkarīga gan no novadāmā ūdens daudzuma, gan tā raksturlielumiem. Novadāmā ūdens atbilstība šo MK noteikumu prasībām ļaus pilnībā izvairīties no atradnes ekspluatācijas nelabvēlīgās ietekmes uz zivju resursiem.

Līdzšinējā pieredze liecina, ka dolomīta atradņu ekspluatācija laikā iespējama negadījuma vai citu iemeslu ūdens ar augstu suspendēto vielu koncentrāciju (suspendēto vielu koncentrācija pārsniedz 1000 mg/l) nonākšana dabiskajās ūdenstecēs. Šādu gadījumu seku izpēte līdz šim nav norādījusi uz būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz zivju faunu. Latvijas upēs vērojama arī dabisku iemeslu izraisīta suspendēto vielu koncentrācijas paaugstināšanās (piemēram, palu laikā) un Latvijas zivju fauna ir tai pielāgojusies. Tomēr, šādiem gadījumiem atkārtojoties, to kumulatīvā ietekme var sasniegt vērā ņemamu apjomu.

Cita veida (spridzināšana, negadījuma izraisīta ūdens piesārņošana u.c.) potenciālo ietekmi pašlaik ir grūti novērtēt. Spridzināšanas nelabvēlīgās ietekmes risks būtiski palielinās zivju nārsta laikā. Piesārņojuma nelabvēlīgā ietekme palielinās arī zivju ikru un kāpuru attīstības laikā.

---

⁵ Eksperta Rolanda Lebusa atzinums par plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas ietekmi uz savvaļas putnu populācijām īpašumos „Kalna Kades”, „Bemberu pļavas”, „Grotes” un „Raudiņas” Smiltenes novada Grundzāles pagastā. Rīga, 02.10.2013. Nr. LOB2013/054

2.5.4. Dažādu iespējamo saimnieciski izmantojamo zivju resursu zaudējumu veidu analīze

Atbilstoši 08.05.2001. MK noteikumu Nr. 188 „Saimnieciskās darbības rezultātā zivju resursiem nodarītā zaudējuma noteikšanas un kompensācijas kārtība” 9. punktam zivsaimnieciskajā ekspertīzē ir jānovērtē vairāku veidu iespējamie zaudējumi zivju resursiem.

Zivju resursu tiešais zudums normatīvajiem aktiem atbilstošas atradņu ekspluatācijas gadījumā nav paredzama. Iespējamā zivju bojāeja ir saistīta galvenokārt ar negadījuma izraisītas būtiskas ūdens piesārņošanas risku.

Zivju tiešās bojāejas izraisītā nārstojošo zivju skaita samazināšanās turpmākajos gados ir iespējama tikai gadījumā, ja negadījuma dēļ dabiskajās ūdenstecēs nonāks būtisks toksisku vielu daudzums.

Zivju barības bāzes zudums videi draudzīgas un normatīvajiem aktiem atbilstošas atradņu ekspluatācijas gadījumā nav paredzams. Iespējamā zivju barības organismu bojāeja ir saistīta galvenokārt ar negadījuma izraisītas būtiskas ūdens piesārņošanas risku.

Kopumā, balstoties uz dažādu iespējamo zivsaimniecisko zaudējumu veidu analīzi, var secināt, ka videi draudzīgas un normatīvajiem aktiem atbilstošas atradņu ekspluatācijas gadījumā vērā ņemami zaudējumi zivju resursiem netiks nodarīti.

Zaudējumus zivju resursiem var nodarīt galvenokārt piesārņota vai būtiski atšķirīgas temperatūras un pH līmeņa ūdens novadīšana upē. Zivju resursiem nodarīto zaudējumu risks palielinās zivju nārsta un nārsta migrācijas laikā.

Nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai darbi jāveic atbilstoši 11.10.2013, atzinuma 9.3. punktā norādītajam.

Malakoloģijas eksperti atzīmē iespējamu netiešu ietekmi uz DL „Rauza” Vecpalsas piesārņojuma gadījumā, kā arī ietekmi uz īpaši aizsargājamām sugām Vecpalsā leļpus plānotās derīgo izrakteņu ieguves vietas.

2.5.5. Ietekme uz zivju faunas daudzveidību un aizsargājamām zivju sugām

Dolomīta atradņu izveidošanas un ekspluatācijas ietekmi uz zivju faunas daudzveidību un aizsargājamām zivju sugām caurmērā nosaka tie paši faktori, kas ietekmi uz saimnieciski izmantojamām zivju sugām. Līdz ar to var secināt, ka normatīvajiem aktiem atbilstoša atradņu ekspluatācija, visticamāk, neatstās vērā ņemamu negatīvu ietekmi uz Vecpalsas zivju faunas daudzveidību un aizsargājamām zivju sugām.

Maksimālai nelabvēlīgās īslaicīgās ietekmes samazināšanai darbi jāveic atbilstoši 11.10.2013. atzinuma 9.3. punktā norādītajam.⁶

⁶ Sertificēta eksperta K.Aberona atzinums par dolomīta karjeru ierīkošanas un izstrādes Grundzāles pagastā ietekmi uz zivju resursiem. Sigulda, 11.10.2013

2.5.6. *Plānotās darbības ietekme uz augu sugām un biotopiem*

Kopumā nekustamajā īpašumā „Kalna Kades”, atrasti divi Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi - 3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi un 91E0* Aluviāli krastmalu un palieņu meži. Savukārt nekustamajos īpašumos Bemberu pļavas”, „Raudiņas” un „Grotes” netika konstatēti neviens īpaši aizsargājams biotops. Nevienā no pētītajiem īpašumiem netika atrasta reta vai īpaši aizsargājama vaskulāro augu suga.⁷

2.5.7. *Ainavu vērtējums*

Nekustamo īpašumu „Bemberu pļavas” (zemes vienības kadastra Nr. 9458 007 0076, 9458 007 0077), platība 7,7 ha; „Kalna Kades” (zemes vienības kadastra Nr. 9458 007 0075), platība 52,8 ha ainavu vērtējums.

Ainavu telpas galvenās vērtības: gar autoceļu ir vērtīgs un saglabājams bērzu puduris un ozols. Tālajās skatu līnijās, kuras paveras Palsas upes virzienā, redzama upes loku apauguma un koptu zālāju ainava, kas ir vērtīga un saglabājama.

Nekustamo īpašumu „Grotes” (zemes vienības kadastra Nr.9458 010 0008), platība 7,9 ha un „Raudiņas” (zemes vienības kadastra Nr.9458 010 0040), platība 17 ha ainavu vērtējums.

Ainavu telpas galvenās vērtības: Tālas skatu līnijas, panorāmas skats, kas paveras no ceļa V7-249 uz viensētu puduriem ar koptu lauku ainavu, kas ir vērtīga un saglabājama.⁸

2.5.8. *Spridzināšanas darbu iespējamo ietekmju izvērtējums.*

Aprēķinu rezultātā novērtēti pieļaujamās robežvērtības kopējā lādiņa masai starp sprādziena avotu un viensētām Kalna Kades, Lejaskades, Dzeņi, Dārznieki, Stirnas, kas atrodas dolomīta atradnes „Dzeņi” tiešā tuvumā.

Būtisks ierobežojums tikai laukuma ziemeļaustrumu daļā, iecirknī Kalna Kades. Līdz ar to pasūtītājam jāizvēlas cits variants dolomīta ieguvei - spridzināšanas darbiem būtiski jāsamazina sprāgstvielas daudzums urbumos vai arī bez spridzināšanas ar ekskavācijas metodi.

Lai pasūtītājs varētu izmantot lādiņus (25 un 50 kg), iepriekš minētajos tehniskajos noteikumos, ir izvērtēts atļautais attālums no sprādziena vietas līdz tuvējām mājām Kalna Kades. Rezultāti parādīja, ka atļautais attālums ir no 288.4 -363.4 m.

Spridzināšanas darbu galvenais uzdevums ir pacelt un uzirdināt dolomīta iežus ar minimālu seismisko efektu. Seismiskā efekta samazināšanu var panākt ar tehnoloģiskiem un aizsardzības pasākumiem. Tehnoloģiski, tie būtu īsi palēnināti sprādzieni, lādiņu masas samazināšana, izmaiņas lādiņa konstrukcijā un urbuma diametrā, kā arī lādiņu grupas optimāla orientācija attiecībā pret ēkām, kas pakļautas vibrācijai. Aizsardzības pasākumi – seismiskā ekrāna izmantošana, grāvīša aprakšana apkārt pamatiem.

Konkrēto spridzināšanas shēmu izvēlas pasūtītājs, izejot no nepieciešamības samazināt triecienvilni, kas izplatās pa Zemes virsmu.

⁷ Atzinums par augu sugu un biotopu inventarizāciju nekustamajos īpašumos „Bemberu pļavas”, „Kalna Kades”, „Raudiņas”, „Grotes”. A. Mežaka 14.10.2013.

⁸ Ainavu vērtējums. Ainavu arhitekta L.Šmite-Ūdre. 14.10.2013.

Pasūtītājs var vadīties pēc MK noteikumiem Nr. 25 [Noteikumi ... Nr. 25, 2012], kuri nosaka, ka komersants sagatavojot spridzināšanas darbu projektu, tajā norāda informāciju par drošības zonu lielumu un par sprādzienu seismisko iedarbību uz ēkām. Vienlaikus arī informēt karjeram tuvējo viensētu iedzīvotājus par spridzināšanas darbu grafiku un to īslaicīgo raksturu.

2.6. Priekšnoteikumi un nosacījumi teritorijas izmantošanā

Dabas aizsardzības pārvaldes nosacījumi teritorijas izmantošanā īpašumos „Bemberu pļavas” un „Kalna Kades”:

- Pirms derīgo izrakteņu ieguves ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums (IVN).
- Derīgo izrakteņu ieguves vietas noteikt ievērojot 200 m lielu aizsargjoslu no Vecpalsas upes krasta krants piegulošajos zemes īpašumos.
- Derīgos izrakteņus iegūt ne vairāk kā 6 m dziļumā visā teritorijā.
- Derīgo izrakteņu iegūšanas laikā un pēc tās nodrošināt, lai karjeram piegulošā teritorija netiek appludināta un ir iespēja to izmantot pēc lietošanas mērķa (lauksaimniecības zemes, meža zemes).
- Derīgo izrakteņu ieguves vietā nodrošināt nosēddīķus/ūdens attīrīšanas iekārtas, lai no karjera novadītais gruntsūdens upē nonāktu tīrs, bez uzduļķojuma.
- Pirms derīgo izrakteņu ieguves uzsākšanas veikt Vecpalsas upes ūdens elektrovadītspējas (EVS) regulāru izpēti, nosakot vidējos un fona rādītājus, kurus derīgo izrakteņu ieguves laikā nedrīkst pārsniegt iepludinot ūdeni no karjera pa novadgrāvjiem.
- Derīgo izrakteņu ieguves laikā Vecpalsas upē, leļpus karjera ūdens novadkanāliem, izvietot hidroloģisko staciju, ar funkciju tiešsaistē globālajā tīmeklī ar brīvu pieeju kontroles institūcijām (VVD, DAP, Smiltenes novads) sekot līdzī Vecpalsas upes ūdens elektrovadītspējas rādītājiem.
- Aizliegt novadīt gruntsūdeņus pa novadkanāliem upē laika posmā no 1.oktobra līdz 1.maijam.
- Derīgo izrakteņu pilnas izstrādes laikā Vecpalsas upe nedrīkst mainīt uz sliktāku savu ekoloģisko, bioloģisko kvalitāti, kāda tā ir pašreiz.
- Uzsākot derīgo izrakteņu ieguvi, karjeram ir jāizstrādā rekultivācijas projekts vismaz skiču stadijā.

Nekustamajos īpašumos „Raudiņas” un „Grotēs” nesniedz īpašus nosacījumus teritorijas plānojuma grozījumu izstrādei. Nosakot derīgo izrakteņu ieguves nekustamajos īpašumos „Raudiņas” un „Grotēs”, iesakām ievērot šajā apvidū esošo viensētu klātbūtni un tuvumu.

2.6.1. Nosacījumi darbības veikšanai savvaļas putnu aizsardzības jomā

Nav pieļaujama karjeru izstrādes laikā radušos saduļķoto vai citādi netīro ūdeņu ievadīšana Palsā vai citās ūdenstecēs bez iepriekšējas ūdens attīrīšanas no saduļķojuma un piesārņojuma, ņemot vērā Gaujas un Gaujas pieteku nozīmību ar upēm saistītiem putniem, kuru barošanās

sekmīgums lielā mērā ir atkarīgs no ūdens dzidrības (melns stārķis *Ciconia nigra*, lielā gaura *Mergus merganser*, zivju dzenītis *Alcedo atthis*, ūdensstrazds *Cinclus cinclus*)⁹

2.6.2. Nosacījumi darbības veikšanai zivsaimniecības un zivju aizsardzības jomā

Lai samazinātu plānoto tīrīšanas un padziļināšanas darbu nelabvēlīgo ietekmi uz saimnieciski izmantojamiem zivju resursiem, zivju faunas daudzveidību un zivju sugu aizsardzību, tīrīšanas darbi jāveic atbilstoši šādiem nosacījumiem:

- Nodrošināt novadāmā ūdens atbilstību 12.03.2002. MK noteikumu Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” prasībām (novadāmo ūdeni filtrējot, pirms ieplūdes Vecpalsas vai Vizlas upēs izveidojot nosēdbaseinus vai citos veidos);
- Maksimāli samazināt iespēju piesārņotam ūdenim vai cita veida piesārņojumam nonākt dabiskajās ūdenstilpēs avārijas vai negadījuma rezultātā (dabiskajās ūdenstecēs ietekošajos novadgrāvjos izveidojot caurplūduma regulatorus (meniķus) un rezerves baseinus piesārņotā ūdens uzkrāšanai vai citos veidos);
- Vecpalsas upes tuvumā esošajā atradnē iespēju robežās izvairīties no spridzināšanas darbiem galvenajā taimiņu nārsta migrācijas un nārsta laikā no 1. oktobra līdz 15. novembrim, kā arī galvenajā saldūdens zivju un upes nēģu nārsta laikā no 1. maija līdz 15. jūnijam. Ja no spridzināšanas darbiem šajā laika periodā izvairīties nav iespējams, tie pieļaujami no upes tālākajā atradnes daļā;
- Atradnes ierīkošanas ietvaros neizcirst Vecpalsas krastā augošos kokus un krūmus;
- Pēc atradņu izveidošanas un ekspluatācijas uzsākšanas nodrošināt regulāru (ne retāk kā reizi divos gados) zivju monitoringu Vecpalsas un Vizlas upēs atradņu ekspluatācijas iespējamās negatīvās ietekmes uz zivju resursiem novērtēšanai. Negatīvas ietekmes konstatēšanas gadījumā nodrošināt papildu rekomendāciju nelabvēlīgās ietekmes samazināšanai izstrādi un īstenošanu.

2.6.3. Ieteikumi zivju faunas stāvokļa uzlabošanai

Vēlams uzlabot ceļotājzivju migrācijas iespējas braslā pie Vilzemnieku un Kalna vilkzemnieku mājām.¹⁰

2.6.4. Ieteikumi nekustamo īpašumu apsaimniekošanai augu sugu un biotopu jomā

Nekustamajā īpašumā „Kalna Kades”, atrasti divi Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi - 3260 Upju straujtecēs un dabiski upju posmi un 91E0* Aluviāli krastmalu un palieņu meži, līdz ar to nekāda saimnieciskā darbība nav pieļaujama to atrašanās vietās vai to tuvumā un

⁹ Eksperta Rolanda Lebusa atzinums par plānoto derīgo izrakteņu ieguves teritoriju apgūšanas ietekmi uz savvaļas putnu populācijām īpašumos „Kalna Kades”, „Bemberu pļavas”, „Grotes” un „Raudiņas” Smiltenes novada Grundzāles pagastā. Rīga, 02.10.2013. Nr. LOB2013/054

¹⁰ Sertificēta eksperta K.Abersona atzinums par dolomīta karjeru ierīkošanas un izstrādes Grundzāles pagastā ietekmi uz zivju resursiem. Sigulda, 11.10.2013

saskares joslā ar citiem biotopiem. Ieteicams neveikt saimniecisko darbību 200 m attālumā no šiem aizsargājamiem biotopiem, lai samazinātu to fragmentāciju un malas ietekmi. Saimnieciskā darbība nav atbalstāma arī lapu koku un jauktu koku mežā starp upi un zālāja biotopu, jo samazinoties vienlaidus meža biotopu platībai, samazināsies arī biotopa nepārtrauktība, kas pasliktinās arī aizsargājamo biotopu kvalitāti.

Kopumā visos pētītajos īpašumos zālāju biotopi ir bioloģiski mazvērtīgi.

Visnesenākā cilvēka atmata un bioloģiski mazvērtīgākais ir īpašums „Grotes”, kur dominē atmatu augu sabiedrības, kas nav raksturīgas dabiskiem un bioloģiski vērtīgiem zālājiem.¹¹

2.6.5. Ieteikumi ainavas saglabāšanā

Īpašumos „Bemberu Pļavas” un „Kalna Kades” skatu līnijā no autoceļa A2 karjera ierīkošanas laikā vēlams izvietot noņemtās auglīgās augsnes valni, kas aizsegtu derīgo izrakteņu ieguves vietu, slāpētu iespējamus putekļus un trokšņus. Ainavas uztveramībai ieteicams izstrādes teritoriju izvietot vismaz 100 m no autoceļa;

Ap vērtīgajiem un saglabājamiem kokiem (upes ielejas apaugums, bērzu puduris un ozols autoceļa malā) ieteicams veidot buferzonu vismaz 50 m platumā, kas netiek pakļauta zemes dzīļu izmantošanai, lai saglabātu koku ierastos augšanas apstākļus un ainavas kvalitāti;

Ap pieguļošo privātīpašumu (zemes vienības kadastra kad. Nr.9458 070 019) ieteicams veidot buferzonu, neradot īpašuma izmantošanas aprobežojumus;

Derīgo izrakteņu ieguves vietas novietojums ainaviski veiksmīgākais ieteicams zemes vienības ar kadastra Nr. 9458 007 0075 DR daļā;

Rekultivāciju ieteicams veikt vienlaikus ar derīgo izrakteņu ieguvi, lai sekmētu ieguves vietas iekļaušanos ainavā.

Īpašumos „Grotes” un „Raudiņas” ainavu nav vēlams pārveidot derīgo izrakteņu ieguvei, jo īpašumi atrodas Vizlas ciema pieguļošajā teritorijā, kur salīdzinoši netālu atrodas citas viensētas, kurām pasliktināsies ainaviskā un dzīves kvalitāte.¹²

2.6.6. Rekomendācijas saistībā ar spridzināšanas darbiem

Katrs karjers, kurā notiek spridzināšanas darbi, atrodas specifiskos ģeoloģiskos apstākļos. Tādēļ teorētiski precīzi izvērtēt sprādzienu ietekmi uz cilvēkiem un ēkām ir sarežģīti. Ir vajadzīgi instrumentālie monitoringa novērojumi, lai apstiprinātu teorētisko aprēķinu precizitāti.

Šādi novērojumi var būt divējādi: maksimālās vibrācijas lieluma ilgstoša kontrole (1.režīms) un īslaicīgs sprādziena ieraksts (2.režīms). Pirmā veidā var izmantot divus reģistrācijas režīmus – vienā punktā un ar daudzkanālu reģistratora palīdzību.

Sprādziena ietekmes novērtējums uz ēkas izturību.

¹¹ Atzinums par augu sugu un biotopu inventarizāciju nekustamajos īpašumos „Bemberu pļavas”, „Kalna Kades”, „Raudiņas”, „Grotes”. A. Mežaka 14.10.2013.

¹² Ainavu vērtējums. Ainavu arhitekta L.Šmite-Ūdre. 14.10.2013.

Eksistē papildus iespēja, lai novērtētu ēku bojājumu pakāpi pēc sprādziena vibrācijas. Metodes pamatā seismisko viļņu spektrālā attiecība no horizontālo un vertikālo komponentu ieraksta. Metode papildina tiešos vibrācijas ātruma mērījumus ēkās, uz kurām iedarbojas sprādzienu izraisītā vibrācija, kā arī iespējams kontrolēt ēku atliku deformāciju, ilgstoši izstrādājot karjeru ar spridzināšanas metodi.

2.6.7. Aizsargjoslas

Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma grozījumos parādītas visas aizsargjoslas atbilstoši „Aizsargjoslu likumam” un MK noteikumos apstiprinātajai metodikai aizsargjoslu noteikšanai.

- 1) Eksploatācijas aizsargjosla gar valsts galveno autoceļu un valsts vietējo autoceļu.

Saskaņā ar “Aizsargjoslu likums” 13.pantu, lauku apvidos aizsargjoslas platums no ceļa ass uz katru pusi gar valsts galvenajiem autoceļiem — 100 m, gar valsts vietējiem autoceļiem un pašvaldības autoceļiem - 30 m un josla paredzēta ceļa eksploatācijai, drošībai un brīvai joslai rekonstrukcijas darbiem.

Perspektīvās dolomīta atradnes, īpašumos “Raudiņas” un „Grotēs” robežojas ar valsts vietējā a/c V249 Lankaskalns - Vidaga ceļu zemes nodalījuma joslu, kuras minimālais platums 9,5 m (likums “Par autoceļiem”).

Perspektīvās dolomīta atradnes, īpašumos “Bemberu pļavas” un „Kalna Kades” robežojas ar valsts galveno a/c A2 Rīga-Sigulda-Igaunijas robeža ceļu zemes nodalījuma joslu, kuras minimālais platums 15,5 m (likums “Par autoceļiem”).

Aprobežojumi aizsargjoslās gar autoceļiem nosaka, ka bez autoceļa īpašnieka atļaujas veikt jebkurus būvniecības un derīgo izrakteņu ieguves darbus, kā arī grunts rakšanas un pārvietošanas darbus, izņemot lauksaimniecības vajadzībām nepieciešamos darbus.

- 2) Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm.

Nosaka 2012.gada 2.maija MK Noteikumi Nr.306 „Noteikumi par eksploatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs”.

- a) Ūdensnotekām lauksaimniecības izmantojamās un meža teritorijās aizsargjoslas robeža tiek noteikta ūdensnotekas abās pusēs 10 m attālumā no ūdensnotekas kroles. Dabā aizsargjoslu neapzīmē.
- b) Meliorācijas būvēm nosaka sekojošas aizsargjoslas: maģistrālajiem kanāliem 8 m, liela diametra (30 cm un vairāk) kolektoriem – 8 m.

- 3) Aizsargjoslas ap ģeodēziskiem punktiem.

Veicot novada teritorijā jebkura veida būvniecību, tai skaitā esošo ēku renovāciju un rekonstrukciju, inženierkomunikāciju, ceļu un tiltu būvniecību, teritorijas labiekārtošanu un citu saimniecisko darbību, kas skar ģeodēziskā punkta aizsargjoslu, šo darbu projektētājiem ir jāveic saskaņojums: Aģentūrā – par darbiem valsts ģeodēziskā tīkla punktu aizsargjoslā, pašvaldībā – par darbiem vietējā ģeodēziskā tīkla punktu aizsargjoslā. Ģeodēzisko punktu aizsargjosla ir 5m rādiusā no ģeodēziskā punkta centra.

4) Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas.

Lauku apvidos (neatkarīgi no zemes kategorijas un īpašuma) 25 — 100 kilometrus garām ūdenstecēm — ne mazāk kā 100 metrus plata josla katrā krastā.

Derīgo izrakteņu ieguves vietās vēlams noteikt ievērojot 200 m lielu aizsargjoslu no Vecpalsas upes krasta krants piegulošajos zemes īpašumos.¹³

5) Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem ārpus pilsētām un ciemiem

Gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu līdz 20 kilovoltiem — 6,5 metru attālumā no līnijas ass;

Gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu 110 kilovoltu – 30 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;

Gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu 330 kilovoltu – 30 metru attālumā no malējiem vadiem uz ārpusi no līnijas;

Gar elektrisko tīklu kabeļu līnijām – zemes gabals un gaisa telpa, ko norobežo nosacītas vertikālas virsmas kabeļu līnijas katrā pusē 1 metra attālumā no kabeļa ass līnijas. Ja kabelis atrodas tuvāk par 1 metru no ēkas vai būves, tad šajā kabeļa pusē aizsargjoslu nosaka tikai līdz ēkas vai būves pamatiem

2.7. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata secinājumi un ieteikumi

Atbilstoši Vides pārraudzības valsts biroja 6.08.2013. lēmumam Nr. 40 Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma 2008-2020.gadam grozījumiem veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

Secinājumi:

- 1) Vizla un Vecpalsa ir lašveidīgo ūdeņu upes;
- 2) Upju apsaimniekošanas plānā ūdens ekoloģiskā kvalitāte norādīta kā atbilstoša labai (Vecpalsā) un vidējai (Vizlā) kategorijai;
- 3) Vairāki avoti (DAP, pagasta pārstāvji, publicētie materiāli) norāda uz esošajām ūdens saduļķojuma problēmām Vecpalsā esošā dolomīta karjera darbības rezultātā;
- 4) Abi bloki tiek izmantoti galvenokārt kā lauksaimniecības zemes, bet ar zemu vai vidēji zemu izmantošanas intensitāti;
- 5) Nav konstatēta putniem nozīmīgu zemju esamība.
- 6) Zemju cita veida izmantošana neradīs zaudējumu tā pašreizējā izmantošanas veida kontekstā.
- 7) Vecpalsā satopama īpaši aizsargājamas sugas - taimiņa, alatu un upes nēģa nārsts. Lejpus plānotās dolomīta ieguves vietas līdz Vecpalsas ietekai Gaujā zināmas apmēram 50 taimiņa nārsta vietas.

¹³ Dabas aizsardzības pārvaldes nosacījumi 05.06.2013. Nr.4.8/81.2013-N-E teritorijas izmantošanā īpašumos „Bemberu pļavas” un „Kalna Kades”.

- 8) Dabas aizsardzības pārvalde, kā arī Latvijas Malakologu biedrība izsaka bažas par iespējamā saduļķojuma ietekmi gan augšpus dolomīta ieguves vietas pie Vecpalsas uz dabas lieguma "Rauza" sugām ziemeļu upespērļeni un biezo perlamutreni;
- 9) Ihtiologs norāda un līdž šim regulāru un sekmīgu zivju sugu atjaunošanos apsekotajā Vecpalsas daļā;
- 10) Pašlaik nav pieejami dati par jau konstatētu negatīvu ietekmi no saduļķojuma Vecpalsā esošā dolomīta karjera darbības rezultātā.

Galvenās iespējamās ietekmes

Balstoties gan uz SIA "Vides eksperti" pieredzi, gan arī citiem Latvijā veiktiem dolomīta ieguves ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumiem, kā arī novērojumiem darbojošos dolomīta karjeru gadījumā galvenās negatīvās ietekmes dolomīta ieguves rezultātā saistītas ar:

- 1) pazemes ūdens līmeņu pazemināšanos un t.s. depresijas piltuves izveidošanos, arī citām ietekmēm uz hidroloģisko režīmu apkārtnē (parasti dažu simtu metru līdz dažu kilometru attālumā);
- 2) ūdensteču piesārņojumu ar suspendētām vielām (dolomīta smalkajām daļiņām) novadot atsūkņētos gruntsūdeņus vai skalošanas ūdeņus (vizuāli novērojams kā "balts" ūdens);
- 3) putekļi karjera vietā un gar transportēšanas ceļiem, ja tie nav asfaltēti;
- 4) troksnis (gan karjerā, gan transportēšanas ceļu zonā);
- 5) satiksmes intensitātēs pieaugums (satiksmes drošības pasliktināšanās);
- 6) spridzināšanas rezultātā radītās vibrācijas un drošība (šķembas);
- 7) ainavas izmaiņas.

Ieteikumi

- 1) Apbūves noteikumos iekļaut prasību veikt hidroģeoloģisko modelēšanu ņemot vērā jau esošo karjera darbību un noteikt esošos ūdens ieguves avotus (t.sk. t.s. „spices” vai urbumus) kurās sagaidāma ūdens līmeņa pazemināšanās.
- 2) Gadījumā, ja esošajās akās novērota ūdens līmeņa pazemināšanās vai tā izžušana ierīkot padziļinātus urbumus un tos aprīkot ar ūdens padeves sistēmu mājsaimniecībās depresijas piltuves zonā.
- 3) Vizlas bloka gadījumā apbūves noteikumos pieļaut dolomīta ieguvi tikai līdz gruntsūdens līmenim;
- 4) Iekļaut apbūves noteikumos kontroles mehānisma nodrošināšanu piesārņojuma konstatēšanai Vecpalsā – piemēram, nepārtraukta režīma (on-line) monitoringa stacija;
- 5) Izveidot organizatorisku (administratīvu) mehānismu, kas nodrošina uzņēmēja reālu ieinteresētību un motivāciju gruntsūdeņu un notekūdeņu attīrīšanas veikšanā;
- 6) Iekļaut apbūves noteikumos skaidru prasību izveidot attīrīšanas ietaises blokā „Kalna Kades”- „Bemberu pļavas”;
- 7) Limitēt (ierobežot) dolomīta transportēšanas intensitāti un ātrumu Vizlas bloka gadījumā;
- 8) Pēc iespējas plaši un pilnīgi informēt Vizlas ciema un paredzētās ieguves vietas iedzīvotājus par būtiskajām izmaiņām ieguves tehnoloģijā, kas izskanēja sabiedriskās apspriešanas laikā (ieguve bez spridzināšanas un līdz gruntsūdens līmenim)

- 9) Attīstības programmā vai citur paredzēt līdzekļus dolomīta transportēšanas ceļu V7-249 un tā pieslēguma A2 maģistrālei asfaltēšanai. Jeb veikt nepieciešamo līdzekļu piesaisti citādos veidos (uzņēmēju partnerība, ES fondu līdzfinansējums u.c.);
- 10) Veikt transportēšanas ceļu atputekļošanu tos mitrinot;
- 11) Noteikt konkrētus transportēšanas maršrūtus un laika grafikus un tos saskaņot ar pašvaldību transporta shēmās;
- 12) Iekļaut prasību spridzināšanas darbus „Kalna Kadēs”-„Bemberu pļavās” veikt tikai zem gruntsūdeņa līmeņa;
- 13) "Kalna Kadēs" - "Bemberu Pļavās" jānosaka pietiekošs, uz aprēķiniem un modelēšanu balstīts attālums no Vidzemes šosejas jeb jāparedz izveidot pietiekami augstu valni.
- 14) Ja to parāda modelēšanas rezultāti, konkrēti izveidot uz aprēķiniem balstītu aizsargvalni visapkārt spridzināšanai paredzētajai zonai;
- 15) veikt aprēķinus un paredzēt izmantot spridzināšanas tehnoloģijas (piem. secīgi mazi sprādzieni vairākos urbumos), kuras maksimāli samazina vibrācijas. Veikt māju stāvokļa apsekošanu, fiksēt to dokumentāli un veikt apdrošināšanas pasākumus.
- 16) Piemērotāks risinājums Vizlas bloka gadījumā ir ieguve bez spridzināšanas –tikai ar zāģēšanas palīdzību. Nostiprinot to kā nosacījumu teritorijas plānojumā;
- 17) Rast risinājumu teritorijas plānojumā piebraukšanas iespēju saglabāšanai Pakalnes mājām;
- 18) Veikt konsultācijas ar Vizlas un Grundzāles iedzīvotājiem par ainavas izmaiņas iespējām;
- 19) Novada SIVN monitoringa ietvaros ietvert arī ainavas vizuāli estētisku novērtējumu, ko būtu jābalsta galvenokārt uz iedzīvotāju vērtējumu.
- 20) Vizlas bloka gadījumā apbūves noteikumos iekļaut prasību noteikt zāģēšanas tehnoloģijas trokšņa ietekmes zonu balstoties uz analogām ieguves vietām/tehnoloģijā vai pamatotiem aprēķiniem modelēšanu;
- 21) Neveikt saimniecisko darbību vismaz 100 m attālumā no aizsargājamiem biotopiem, lai samazinātu to fragmentāciju un malas ietekmi.

Sabiedriskās apspriešanas laikā tika precizēts, ka plānotajā derīgo izrakteņu ieguves vietā RD1 Smiltenes novada, Grundzāles pagasta īpašumos „Grotes” un „Raudiņas” tiek plānots iegūt dolomīta apdares materiālus. Izejvielu iegūšanā netiks izmantota spridzināšanas metode, bet materiālus plānots iegūt zāģējot dolomīta slāni vai irdinot slāņkopu. Materiālu iegūšanas dziļums nepārsniegs vidējo gruntsūdeņu līmeni. Tiek apzināti racionālākie dolomīta apdares materiālu ieguves veidi un apstrāde.

Pēc iespējas plaši un pilnīgi informēt Vizlas ciema un paredzētās ieguves vietas iedzīvotājus teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes un to sabiedriskās apspriešanas gaitā par iespējamajām ietekmēm.

Prognozēto ietekmju izvērtējuma apkopojums apskatāms Vides pārskata 5.8. punktā.

Monitorings

Ieteicamie monitoringa parametri:

Ūdens kvalitāte Vecpalsas un Vizlas upēs:

- ieteicams on-line režīmā vienkāršākajiem fizikāli-ķīmiskajiem parametriem;

- ekoloģiskā stāvokļa kvalitātes kontrole vairākas reizes gadā;
- saduļķojuma kontrole (piesārņojums ar suspendētajām daļiņām);

Hidroloģiskā režīma izmaiņas:

- gruntsūdens pazemināšanās novērojumi;
- augsnes augšanas apstākļu izmaiņu novērojumi;
- vai ir veikti nepieciešami aku padziļināšanas darbi;

Gaisa kvalitāte:

- sūdzības un novērojumi uz transportēšanas ceļiem par putekļiem un troksni.

Vizuāli estētiskās ainavas izmaiņas

Novērtēt vizuāli estētiskās ainavas izmaiņas ap ieguves vietām, balstot vērtējumu galvenokārt uz iedzīvotāju aptauju rezultātiem.

2.8. Teritorijas infrastruktūras attīstība

Attīstot teritoriju, jāparedz pasākumi, kas vērsti uz maksimāli iespējamu apkārtējās vides kvalitātes saglabāšanu (trokšņu izplatības un putekļu emisiju samazināšanas pasākumi u.tml.).

Visu veidu inženierkomunikāciju izvietošanu teritorijā plānot atbilstoši MK 2004.gada 28.decembra noteikumiem Nr.1069 „Noteikumi par ārējo inženierkomunikāciju izveidojumu pilsētās, ciemos un lauku teritorijās” un Aizsargjoslu likumam.

Mainot plānoto izmantošanu zemes gabaliem no lauksaimniecībā izmantojamās zemes uz derīgo izrakteņu ieguves teritoriju, uzsākot izstrādi palielināsies smagsvara satiksmes intensitāte, jāparedz pieslēgumu pie valsts ceļiem A2 Rīga –Sigulda – Igaunijas rob. Un V249 Lankaskalns –Vidaga rekonstrukcija, ar tehnisko noteikumu pieprasījumu no VAS „Latvijas Valsts ceļi”.

2.8.1. Vietējā ģeodēziskā tīkla punktu saraksts

Punkta nosaukums	ģeodēziskā punkta veids	Punkta atrašanās vietas apraksts
0934	sm (sienas marka)	Ēdnīcas un veikala Z sienā
121	sr (sienas repers)	1,5 km uz DR no Dzeņiem grāvja tiltā uz Vidzemes šosejas
70	sr (sienas repers)	Bijušās graudu kaltes sienā

3. Veiktie grozījumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos

Grundzāles pagasta Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos veikti šādi grozījumi:

- 1) II.daļas 2.nodaļas „Noteikumi visiem zemes izmantošanas veidiem” apakšnodaļā 2.2.2. “Visās izbūves teritorijās atļautās izmantošanas” c) apakšpunkts izteikts jaunā redakcijā;
- 2) II.daļas 2.nodaļas „Noteikumi visiem zemes izmantošanas veidiem” apakšnodaļā 2.6. „Resursu ieguve. Iedarbība uz vidi. Vides un dabas objektu izmantošana” apakšnodaļā 2.6.1. „Derīgie izrakteni” aktualizētas likumdošanas normas;
- 3) 13.nodaļas „Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas” 2. punktā „Izmantošanas kārtība” papildinātas un precizētas pamatprasības derīgo izrakteņu ieguves karjeru teritoriju izmantošanai.

4. Veiktie grozījumi grafiskajā daļā

Veikti grozījumi Grafiskās daļas kartē „Esošās un plānotās teritorijas izmantošana” īpašumos „Bemberu pļavas” (7,65 ha), „Kalna Kades” (22,35 ha), „Raudiņas” (8 ha), un „Grotes” (3 ha) mainot plānoto teritorijas izmantošanas veidu no „Lauksaimniecības un lauku apbūves zemes” un „Apmežojamās teritorijas” (daļai no īpašuma „Raudiņas”) uz „Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas”.

Pielikumi